

Ένα μικρό
βιογραφικό
για το Πόντο μου,
τις χαμένες πατρίδες
των γονέων μας,
για την επέτειο
του ξεριζωμού τους.

Ποντός κατά τον Ηρόδοτο, τον Ξενιφώντα και άλλους αρχαίους ιστοριογράφους ονομάζεται η επιμήκης και ευρεία παραλιακή χώρα του Ευξείνου Πόντου, η οποία περιλαμβάνει τα εδάφη ανάμεσα στο Φάση ποταμό, κοντά στο σημερινό Βατούμ της Γεωργίας και τη Ηράκλεια τη Ποντική.

Στο εσωτερικό η περιοχή εκτείνεται σε βάθος 200 έως 300 χιλιομέτρων μέσα από της απροσπέλαστες οροσειρές του Σκυδίου, του Παρυάδρη και του αντιταύρου και πολύ ποταμοί όπως Αλυσ, Ίρις και παραπόταμοι που τη διαρρέουν, αποτελούν ευλογία και πηγή ζωή του τόπου.

Η παρουσία των Ελλήνων στη περιοχή του Πόντου χρονολογείται από την αρχαιότητα . Οί Έλληνες θαλασσοπόροι, αφού κατέκτησαν από την εποχή του χαλκού τις ακτές του Αιγαίου Πελάγους, τόλμησαν να γνωρίσουν και την αφιλόξενη θάλασσα του Ευξείνου Πόντου για την αναζήτηση κυρίως χρυσού και άλλων μεταλλευμάτων.

Η πρώτη η Μίλητος αποικία των Κρητών ιδρύει στον Εύξεινου Πόντο τη Σινώπη η οποία ίδρυσε το 756 π.χ τη Τραπεζούντα κ.α. πόλεις. Και το 562 ιδρύεται η Σαμψούντα αρχαία Αμισος από τους Ίωνες της Φώκαιας. Έχτιζαν λαμπρά οικοδομήματα και ναούς. Ανέπτυξαν έντονη συνείδηση ελληνικότητας και εθνικής ενότητας με τη μητροπολιτική Ελλάδα. Όταν αντιμετώπιζαν προβλήματα α υπερπληθυσμού έστελναν εκεί τους πλεονάζωντας.

Οι Συμπληγάσες πέτρες σταμάτησαν να κλείνουν το Βόσπορο και η θαλάσσια περιοχή έγινε θάλασσα φιλόξενη ελεύθερη και ελληνική.

Τον 6ο π.χ. Η Μίλητος είχε 75 αποικίες στις παραλίες αυτής της κλειστής θάλασσας όπως η Σινώπη, η Αμισός η Τραπεζούντα κ.α. έγιναν πολυάνθρωπα και ισχυρά κέντρα με μεγάλη έμποροναυτική δύναμη και πολιτιστική ανάπτυξη. Από τον 5ο π.χ. Αιώνα η περιοχή της Κριμαίας ήταν ο κύριος προμηθευτής σιταριού της Αθήνας

Περικλής το 435 π.χ, επιθεώρησε ο ίδιος τη Σινώπη, την Αμισό και άλλες πόλεις. Με την υλοποίηση των σχεδίων του εξασφάλισε τη θαλάσσια συγκοινωνία με τον Εύξηνο Πόντο, αποκτώντας έτσι τη δυνατότητα μεταφοράς ανεμπόδιστα των εισαγομένων και εξαγομένων προϊόντων.

Ο Πόντιος γεωγράφος Στράβωνας με καταγωγή από την Αμάσεια, περιγράφει τον Πόντο ως εξής. Η πεδιάδα είναι γεμάτη δροσιά και καταπράσινη. Μπορεί να τρέφει αγέλες βοδιών και αλόγων. Έχει καλλιέργειες από κεχρί και ζαχαρόχορτο σε ατελείωτες ποσότητες. Τα πλούσια νερά της περιοχής δεν αφήνουν ξηρασία πουθενά.

Ούτε μια φορά δεν έχει αναφερθεί πως έπεσε πείνα σε αυτά τα μέρη. Τόσοι είναι οι καρποί που βγάζει η λοφώδης χώρα, αυτοφυείς και άγριοι, σταφύλια, αχλάδια, μήλα, και καρύδια, ώστε κάθε εποχή του χρόνου όσοι βγαίνουν στο δάσος βρίσκουν φρούτα σε αφθονία. Η πολύ τροφή είπε δημιουργεί τις συνθήκες για πολύ καλό κυνήγι.

Τους πρώτους αιώνες οι αποικίες διατήρησαν αναλλοίωτα τα χαρακτηριστικά της μητροπολιτικής τους προέλευσης. Οι Ελληνικοί πληθυσμοί τηρούσαν με σεβασμό τις παραδόσεις, τα ήθη και τα έθιμα της μητρόπολης. Οι πόλεις μεταξύ τους είχαν αγαθές σχέσεις. Η μια βοηθούσε την άλλη. Ίδρυναν αποικίες όχι μόνο στα παράλια, αλλά και στην ενδοχώρα .

Ο ιστορικός Ξενοφώντας χαρακτηρίζει τη Τραπεζούντα « Πόλιν Ελληνίδα μεγάλην και ευδαίμονα». Το ελληνικό εμπόριο και ο πολιτισμός κυριάρχησαν παντού. Πολύτιμα για την ελληνική οικονομία ήταν τα αγροτικά προϊόντα, οι πρώτες ύλες, τα δημητριακά, η ξυλεία, το λινάρι, κτηνοτροφικά είδη, τα ψάρια και αργότερα του προϊόντα του πλούσιου επεδάφους, ασήμι, χαλκός, σίδηρος.

Όλες οι παραλιακές πόλεις με κυρίαρχη τη Τραπεζούντα έμειναν ανεξάρτητες, αυτόνομες και αυτοδιοικούμενες. Σύμφωνα με τον Ηρόδοτο και το Ξενοφώντα ποτέ δεν υποδουλώθηκαν ουσιαστικά στους Πέρσες.

Ο Πόντος στα χρόνια της βασιλείας των Μιθριδατών, ιδιαίτερα του ΣΤ του Ευπάτορα έφτασε στο υψηλότερο σημείο της ακμής του και απέκτησε πολύ μεγάλη φήμη, ήρθε αντιμέτωπος με τη πανίσχυρη τότε ρωμαϊκή αυτοκρατορία και έκανε εναντίον της 4 πολέμους, που είναι γνωστοί ως Μιθριδατικοί πόλεμοι. Στον πρώτο πόλεμο ο Μιθριδάτης εξόντωσε 80.000 Ρωμαίους που βρίσκονταν στη Μικρά Ασία. Στο δεύτερο πόλεμο ο Μιθριδάτης κατέλαβε τμήμα της Καππαδοκίας. Η Ελληνική γλώσσα καθιερώθηκε στο βασίλειο ως επίσημη επικοινωνίας των πολυάριθμων και πολυγλωσσικών εθνικοτήτων της Μικράς Ασίας.

Η παιδεία που δέχτηκε ο Μιθριδάτης από την Ελληνίδα μητέρα του, τη γυναίκα του

και από τους Έλληνες αξιωματούχους, ιστορικούς, ποιητές, πολιτικούς και φιλοσόφους της αυλής του, τον έκαναν γνωστό σ όλο το πολιτισμένο κόσμο της εποχής εκείνης. Οι πολυάριθμες συλλογές των πόλεων της Τραπεζούντας, της Αμισού και της Σινώπης επιβεβαιώνουν την εμπορική, οικονομική και πολιτική ακμή της Μιθριδατικής γενικά περιόδου. Η γεωγραφική θέση της Τραπεζούντας τη βοήθησε ώστε να γίνει το πρώτο λιμάνι.

Ο Χριστιανισμός διαδόθηκε στο Πόντο πολύ νωρίς από τους αποστόλους Ανδρέα και Πέτρο. Οι απόστολοι μαζί με τους κατοπινούς Πατέρες της εκκλησίας, βοηθούμενοι από την ελληνική γλώσσα, που μιλιόταν από τις περισσότερες εξελληνισμένες ντόπιες εθνότητες, πέτυχαν ευκολότερα το δύσκολο και επικίνδυνο ιεραποστολικό τους έργο. Μέσω του χριστιανισμού ο ελληνισμός μπόρεσε να περάσει τους ντόπιους ποντιακούς πληθυσμούς τη πολιτισμική και εθνική του ταυτότητα, δημιουργώντας έτσι έναν ενιαίο πολιτισμό με κύριο άξονα την ορθοδοξία.

1821. Οικογένεια. Υψηλάντη

Ποντιόπουλα της διασποράς είναι οι πρωτεργάτες του 1821, οι αδελφοί Αλέξανδρος και Δημήτριος Υψηλάντης . Πολλοί Έλληνες πήραν το δρόμο που οδηγούσε στα άπατα βουνά του Πόντου . Εκεί μακριά από το βλέμμα του αχόρταγου δυνάστη, έχτισαν καινούργια χωριά και πόλεις, ένα νέο αδούλωτο ελληνικό πολιτισμό. Έχοντας όπλα τη

γλώσσα, τη θρησκεία, την ελληνική πολιτιστική παράδοση, τους χορούς και τα τραγούδια, μπόρεσαν να αντισταθούν στη, τη βαρβαρότητα και σκοτωμούς και διατήρησαν με κάθε τίμημα την ελληνική τους συνείδησης.

Οι καταγωγή της οικογένειας Υψηλάντη είναι από τα Ύψηλα της Τραπεζούντας, η ύπαρξη της χρονολογείται από την εποχή που κατέφυγαν οι Κομνηνοί στη Τραπεζούντα. Σύντομα τα μέλη της οικογένειας ανήλθαν σε υψηλές θέσεις του Πατριαρχείου και της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Το 1806 ήρθε ρήξη της οικογένειας με το Σουλτάνο και τότε ο Κωνσταντίνος Υψηλάντης έφυγε για Ρωσία και συγκεκριμένα στο Κίεβο. Εκεί υπάρχει ακόμη η οικία των Υψηλατήδων, όπου μεγάλωσαν οι γιοί του Δημήτριος και Αλέξανδρος, οι οποίοι έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην επανάσταση του 1821, όπου μαζί με ένα μεγάλο αριθμό Ποντίων φθάνουν στη Πελοπόννησο και μπήκαν στην υπηρεσία των αγωνιστών με το όνομα Μαυροθαλασσίτες, Τραπεζούντιοι Σινωπείς.

Η πολιτική που ακολουθούν οι Νεότουρκοι για την εξεφάνιση του χριστιανισμού της Μικράς Ασίας οδηγεί κάποιους Πόντιους της Διασποράς σε έναν μεγάλο αγώνα για τη δημιουργία της Δημοκρατίας του Πόντου. Στους πρωτεργάτες αυτής προσπάθειας ήταν και δυο μεγάλες μορφές της ιεροσύνης ο Μητροπολίτη Αμάσειας Γερμανός Καραβαγγέλης και ο Μητροπολίτης Τραπεζούντας Χρυσάνθου Φιλιππίδης.

Πολλοί επιφανείς Πόντιοι συλλαμβάνονται φυλακίζονται στις φυλακές της Αμάσειας και εκτελούνται με απογχονισμό.

Μία επιστολή μέσα από της φυλακές της Αμάσειας μελλοθανάτου Αλεξάνδρου Ακριτίδη εμπόρου Τραπεζούντος προς τη γυναίκα του 1921- 5- 7 Κυριακή

Σήμερα ετελέσθη εν τη φυλακή λειτουργία και εκοινωνήσαμε περίπου 100 άτομα από διάφορα μέρη. Έχει αποφασισθεί ο δια κρεμάλας θάνατος. Αύριο θα πηγαίνουν, οι 60 μεταξύ αυτών 5 Τραπεζούντιοι και θα γίνει δι' αγχόνης θάνατος. Την Τρίτη δεν θα είμεθα εν ζωή, ο Θεός να μας αξιώσει στους ουραμούς και σε σας να δώσει ευλογία και υπομονή και άλλο κακό να μη δικιμάσητε. Όταν θα μάθετε το λυπερόν γεγονός να μη χαλάσετε τον κόσμο, να έχετε υπομονή. Τα παιδιά ας παίξουν και ας χορέψουν.

Ας σε βλέπω να κανονίσης όλα όπως ξέρεις εσύ. Ο αγαπητός μου Θεόδωρος ας αναλαμβάνει πατρικά καθήκοντα και να μην αδικήσει κανένα παιδί, τον Γέργον να τελειώσει το σχολείον και να γίνει καλός πολίτης. Τον Γιάννην ας τον έχει μαζί του στη δουλειά. Από τα μικρά τον Παναγιώτη να στείλεις στο σχολείο, την Βαλεντίνη να την μάθεις ραπτικήν τη Φωφώ να μη χωρίζεσαι ενόσω ζεις.

Εις τον Στάθιον τας ευχάς μου και την υποχρέωσιν μου όπως διεκπεραιώσει όλες τα οικογενειακάς μου υποθέσεις που θα του αναθέσατε.

Ο παπά Συμεών ας με μνημονεύσει ενόσω ζη. Να δώσης 5 λίρες στην Φιλόπτωχον, 5 λίρες στην Μερομνάμ, 5 λίρες στου Λυκαστή το σχολείον και ας με συγχωρέσουν όλοι φίλοι και συγγενείς.

Αντίο βαίνω προς τον πατέρα και συγχωρήσατε με.

Και άλλη επιστολή του μελλοθανάτου Ματθαίου Κωφίδη, βουλευτή Τραπεζούντας, Σεπτέμβριος 1921 φυλακές Τιμαρχανέ - Αμασείας.

Χθές ημέραν Στραυροπροσκυνησεως επαρουσιάσθην εις το δικαστήριον Ιστικλάλ, καμίαν ελπίδα δεν έχω πλέον, σήμερον θα δοθή η απόφασις η οποία βεβαίως θα είναι καταδικαστική, σας αφίνω υγείαν και εις την προστασίαν του Παναγάθου, περιττά τα πολλά λόγια, θάρρος και εγκαρτέρησις και ελπίς επί Κύριον, δια να μπορέσης το κατά

δύναμιν να σηκώσεις το βαρύ φορτίου σου.

Σας γλυκοφιλώ

Ο Ματθαίος σου

Υ.Γ. Εις τα φίλτατε την ευχήν μου, καλήν πρόοδον και καλήν διαγωγήν όπως η ψυχή μου και μακρόθεν αγάλλεται.

ο ίδιος

Ξεριζωμός και προσφυγιά. 10 Σεπτεμβρίου 1921

Μέσα στο κρύο και τη βροχή γυναίκες με παιδιά, βρέφη και έγκυες πήραν το δρόμο για τη « λευκή πορεία θανάτου». Η η γυναίκα του αντάρτη Γεώργου Ατέσογλου γέννησε στη μέση του δρόμου. Έθαψε βιαστικά το νεογέννητο, φορτώθηκε τα υπόλοιπα μωρά της και μπήκε στο δρόμο τον ατελείωτο. περπατούσαν ασταμάτητα 15 ημέρες. Η πείνα, η δίψα, το κρύο, οι αρρώστιες, θέριζαν τις εξαντλημένες και συνόδευαν τις ζωντανές ως τα βάθη της Τουρκίας. Ανθρώπινες σκιές, πεινασμένοι, εξαθλιωμένες έγιναν βορά αποδημιών. Πέθαναν ομαδικά, άταφα έμεναν και κατασπαράζονταν από τους λύκους και τα σκυλιά.

Η εθνική συμφορά του 1922 είχε ως συνέπεια το ξερίζωμα του ελληνισμού της Μικράς Ασίας. Πάνω από 1.300.000 Έλληνες αναγκάστηκαν να εκπατριστούν βίαια. Ο επίλογος του δράματος των Ποντίων και όλων των υπολοίπων χριστιανών κατοίκων της Μικράς Ασίας γράφτηκε στη Λωσάννη όταν στις 30 Ιανουαρίου υπογράφηκε « Η Σύμβαση περί Υποχρεωτικής Ανταλλαγής Ελληνικών και Τουρκικών Πληθυσμών.

Για τον αφανισμό του άμαχου πληθυσμού, σκότωναν γυναίκες για να αφανίσουν το γένος. Διάλεγαν σκόπιμα μέρες με δυνατό κρύο άνεμο και θύελλα για να μαζέψουν τα γυναικόπαιδα τους Γέρους και τους νέους να ξεκινήσουν ατελείωτες πορείες 500 και 1200 χιλιομέτρων. Σωρηδόν πέθαιναν παιδιά, γυναίκες και γέροι.

Οι νέες γυναίκες και οι παρθένες που ζούσαν, επειδή γνώριζαν ότι θα αντιμάχονταν όταν κατά τις πορείες περνούσαν βαθιά ποτάμια η γκρεμούς, έπεφταν μέσα και πνίγονταν η γκρεμίζονταν για να πεθάνουν με τίμιο θάνατο. Οι γυναίκες της Πάφρας και τις Οινόης και τα παιδιά τους έπεφταν στη θάλασσα και πνίγονταν. Και το χειρότερο η κυβέρνηση έλεγε έκαστος πολίτης υπεχρεούται να φονεύσει τέσσερις η πέντες Έλληνες και αυτό το βεβαιώνει ο αμερικανός πρόξενος στη Κωνσταντινούπολη 1922 Τζώρτζ Χόρτον.

Η τουρκική αστυνομία μάζευε τα παιδιά που έχαναν τους γονείς τους τα έβαζαν, σε μικρά πλοιάρια τα πήγαιναν βαθιά στη θάλασσα και τα έπνιγαν η τα οδηγούσαν σε απόκρημνη βραχιώδη παραλία κοντά στην Κερασούντα τα συνέτριβαν ένα ένα στους ράχους και τους πετούσαν στη θάλασσα. Τέτοια κτηνωδία και βαρβαρότητα δε τη χορεί ανθρωπίνος νούς. Όλες αυτές οι κτηνωδίες γίνονται με την διαταγή του Ταλαάτ Μπέης υπουργός εξωτερικών της Τουρκίας στις 31 -1- 1917 και συνεχίζονταν από τους Νεότουρκων.

Καραβάνια δυστυχισμένων, κυνηγημένων φτάνουν στην Ελλάδα πατρίδα. Φόβος, φρίκη, απόγνωση, σκελετοί από τις κακουχίες, την πείνα, τις στερήσεις. Τους έβαλαν σε παράγκες στριμωγμένες η μία πάνω στην άλλη, φτώχεια και αρρώστιες. Τις ημέρες που έβρεχε η πόλι άδειαζε τις λάσπες της στους προσφυγικούς συνοικισμούς. Στην αναναβροχιά τους έπνιγε η σκόνη. Ηλεκτρικός δεν υπήρχε, ούτε υπόνομοι και το νερό

μοιράζονταν με τενεκέδες. Εδώ τους έταξε η μοίρα να ξαναφτιάξουν τη ζωή τους. Τα όνειρά τους όμως και οι μνήμες εξακολουθούσαν για πολύ να κοιτάζουν την Ανατολή στις χαμένες πατρίδες. Όλοι εδώ δουλεύοντας σκληρά τίμια για ένα κομμάτι ψωμί τα κατάφεραν. Γιατί ήξεραν από πολλά δάκρυα, ήξεραν από πληγές, ήξεραν απο ορφάνια και θάνατο.

Η αντιμετώπιση τους από περισσότερους τόπιους Ελλαδίτες υπήρξε ιδιαίτερα σκληρή, το είχαν ζήσει και οι γονείς μου, οι οποίοι πρώτα πήγαν στη Ρωσία και το 1922 γύρισαν στην Ελλάδα. Ο πόνος τους δε γιατρεύεται. Λουφάρει για λίγο και μετά ξυπνάει πιό δυνατός ελπίζοντας όταν θα ήταν κάπως καλύτερα θα καθάριζε το μυαλό και η καρδιά τους, θα επουλωνόταν η πληγή τους. Όλα όμως έμεινα μέσα τους μνημεία διατηρητέα. η ζωή εξακολουθεί να κυλά πληγωμένη με το «γιατί» ζητώντας απαντήσεις και δικαιοσύνη.

Αν και χρόνια η αυγή λάμπει δεν έχουν στεγνώσει τα δάκρυα μας. Δάκρυα για τους αδικοχαμένους νεκρούς μας και τους τόσο βασανισμένους επιζήσαντες πρόσφυγες. Για εκείνους που δεν είχαν κρεβάτι να κοιμηθούν, δεν είχαν ψωμί , αλλά είχαν ελπίδες. όλα αυτά τα χρόνια έμαθαν ότι ο άνθρωπος δύσκολα γεννούσε αγάπη, αλλά κατάλαβαν ότι η αγάπη πορούσε να γεννήσει έναν άνθρωπο. Και αυτό έκαναν, γέννησαν πολλούς ανθρώπους για να συνεχίσει να υπάρχει η ράτσα μας, να βλαστήσει η ρίζα μας και όπως λέμε, Η Ρωμανία και αν επέδρασε, ανθεί και φέρει κι άλλον.

Μετά από εβδομήντα χρόνιας λήξης, ήρθε η αναγνώριση μετά από μακροχρόνιες προσπάθειες Ποντίων διανοουμένων το Φεβρουάριο του 1994 αναγνωρίζεται επισήμως από το Ελληνικό Κοινοβούλιο με την ομόφωνη Ψήφιση του νόμου 2193/1994 με την ανακήρυξη της 19ης Μαΐου ως Ημέρα Μνήμης της Γενοκτονίας των Ελλήνων Πόντου και αναφέρεται στα βίαια, μαζικά φονικά γεγονότα.

Δεν θα πρέπει να παραλείψω και να δώσω τα συγχαρητήρια μου στους ποντιακούς συλλόγους, που βαστούν ζωντανά στις ψυχές μας, τους προγόνους μας για τα γερά θεμέλια που μας άφησαν μαζί με όσους επέζησαν τον ξεριζωμό από τα πάτρια εδάφοι τους, επίσης είμαι υπερήφανη και όπως όλοι οι Πόντιοι πιστεύω για τη νεολαία που βαστούν ότι έφεραν μαζί τους οι επιζώντες πρόσφυγες, την αγάπη, τη δύναμη να αντέχουν ότι δυσκολίες θα τους έρθουν με σκληρή δουλειά για ένα καλύτερο αύριο. Αυτό φαίνεται ότι το καταφέρνουν οι απόγονοι τους, γιατί πολλοί διαπρέπουν σε πολλούς τομείς, όπως στη πολιτική, στη μουσική, τραγούδι και αυτό αποδκνύεται το πόσο καλούς τραγουδιστές πόντιους έχει η Ελλάδα, όπως και ηθοποιοί, επίσης και σε επιχειρήσεις. Οι ρίζες που φύτευσαν αυτοί υπέροχοι πρόγονοι μας, γερά και βαθιά που πάντα φυτρώνουν και ανθήσουν τα ποντιόπουλα μας.

Κάλη. Καραγιάννη.

